

HÄLSA

Det friska örat

Hundens öron styrs av 18 olika muskler som används för att vända öronen mot ljudet när de hör dem. En hund kan på så sätt upptäcka ett ljud på 1/600 sekund och höra ljud på fyra gånger avståndet än människor. De kan lätt höra ett ljud på en kilometers avstånd, samma ljud som vi knappt hör på hundra meters håll. Det kan man inte tro när man står där och lockar och kallar på dem...

Låt oss titta lite närmare på vad vi kan göra för att ta hand om detta fantastiska sinne.

Hundens hörselorgan består av ytteröra, mellanöra och inneröra. Ytterörat består av öronlappen och hörselgångsen. Från öronlappen leder hörselgången som slutar vid trumhinnan. Hörselgångens längd varierar mellan 5-10 cm beroende på ras och är till skillnad från människans vinklad nästan 90 grader. Den är beklädd med hud som, precis som den vanliga huden, innehåller hårsäckar och olika typer av körtlar, till exempel talg- och svettkörtlar. Den friska huden i örat är slät och smidig och har ett ytlager som skyddar mot infektioner.

På huden finns en lagom mängd av bakterier och svampar som lever i balans och harmoni med varandra och omgivningen. I ett väl fungerande friskt öra transporteras vax och sekret uppåt till ytterörat.

SYMPTOM

Inflammation i öronen är vanligt hos hund och är en av de vanligaste orsakerna till veterinärbesök. Vanligen menar man inflammation i ytterörat (otitis externa, extern otit, ibland bara otit) när man pratar om öroninflammation men även mellanörat och innerörat kan drabbas.

Typiska symtom på inflammation i ytterörat är att hunden kliar sig mot det inflammerade örat och skakar på huvudet upprepade gånger vilket är deras sätt att försöka få bort det som smärtar och irriterar. Hunden kan hålla huvudet på sned med den sjuka sidan neråt. Hunden kan ha så ont att den gnäller till när halsbandet dras över huvudet. Man kan se att hörselgången och insidan på öronlappen blir ilsket röd och att det bildas sekret i onorma-

la mängder. Sekretet är ofta brunsmetigt men kan också bli mer gulaktigt som riktigt var. Det kan även lukta illa ur örat och feber kan uppkomma.

Hundar med uppstående öron och hundar som har öppna öron med kort päls vid öronbasen, drabbas mer sällan av öronproblem. Exempel på raser som inte är predisponerade för öronproblem är bland andra vindhundarna. I den mån de ändå får irriterade öron är det ofta som delsymtom vid en generell hudsjukdom.

ANLEDNINGAR

Ett oskadat och välmående öra råkar sällan ut för någon inflammation, det måste finnas faktorer som gör miljön gynnsam för att en infektion skall kunna utvecklas.

Bakterier och jästsvampar före-

kommer helt normalt i öronen i liten mängd. Om hörselgången skadas eller irriteras kan de föröka sig och förvärrar då kraftigt öroninflammationen. Om vatten, schampo eller smuts blir kvar i hörselgången, kan även detta orsaka bakterie- och svampinfektioner. Frekvent simning, täta bad och hög luftfuktighet kan bidra. Dragig liggplats eller bilkörning med öppna fönster är en annan faktor som kan spela in. Även en främmande kropp, till exempel ett gräsagn eller ett sandkorn som fastnat i örat, kan orsaka akut öroninflammation.

Karaktäristiskt för irritation av främmande föremål är att hunden skakar intensivt på huvudet och att klådan kommer väldigt snabbt.

En vanlig orsak är allergier, till exempel mot kvalster, pollen, foder eller någon kontaktallergi. Hundens hud är ofta det organ som först reagerar på allergier genom att aktivera histaminproduktionen. Huden i örat är den mest känsliga delen och allergier bidrar till att göra örat varmt, rött och svullet och därmed trångt, en ypperlig miljö för jästsvampar och bakterier. Vid kroniska och ofta återkommande och svårbehandlade öroninflammationer ska man misstänka någon form av allergi.

Hormonella sjukdomar såsom underfunktion av sköldkörteln kan vara en orsak, men uppkommer oftare då hunden är äldre.

Tumörer eller polyper kan växa till och orsaka ändrade förhållanden i hörselgången och därmed bidra till bakterietillväxt.

Konsekvenser av behandling - överdriven öronrengöring, klippning av öronhår eller irritation av bomullspinna kan ge upphov till inflammationer. Ytterligare en anledning är öronskabb, vi fördjupar oss dock inte i det i denna artikel.

MIKROORGANISMER

Den vanligaste orsaken till öroninflammation hos hund är jästsvamptillväxt, ofta av *Malassezia canis*. Denna ger en måttlig klåda och ett sparsamt brunt sekret i örongången. Öroninflammation utlöst av jästsvampar kallas ibland mykotisk otit.

I akuta fall blir örongången utfylld med ett tunnflytande ljusgult, illaluktande var. Huden i örat rodnar och ömmar kraftigt. Då ses vanligen bakterier, till exempel *Staphylococcus*, *Streptococcus*, *Pseudomonas* eller *Proteus*.

DIAGNOS

Symtomen är ofta nog för att kunna säga att det är en inflammation men öronlappen och hörselgången ska ändå undersökas ordentligt. Veterinären använder ett otoskop – ett instrument med belysning och förstoring - för att titta ner i hörselgången. Det är viktigt att försöka hitta orsaken och att se hur allvarlig inflammationen är och att samtidigt titta efter eventuella förändringar och främmande kroppar i hörselgången. Trumhinnan inspekteras för att se om den är skadad och att inflammationen därmed kan ha spridit sig till mellanörat.

Sekretet i öronen ger ytterligare

svar på vad orsaken kan vara, och det är bra att ta ett prov från hörselgången och analysera i mikroskop. Då kan man se om det är svamp eller bakterier som orsakar inflammationen och styra behandlingen i rätt riktning. Vid en kraftigare inflammation kan även vita blodkroppar påvisas i sekretet. En bakterieodling kan tas och behövs framför allt vid återkommande inflammationer. Det finns bakterier som är väldigt svårbehandlade och om sådana hittas vid mikroskopi, ska odling och resistensbestämning göras för att kunna sätta in rätt behandling.

BEHANDLING

En extern otit gör ofta väldigt ont och det är inte alltid lätt att ge örondroppar till en rejält smärtpåverkad och samarbetsovillig hund. Av den anledningen kan det vara svårt att utföra behandlingen korrekt. Det är viktigt att veta att en öroninflammation som inte behandlas rätt eller avbryts i förtid i värsta fall kan bli kronisk eller gå djupare in i örat. Därför är det viktigt att ta även den mest "simpel" öroninflammation på allvar och framhärda i behandlingen av hunden. Återkommande öroninfektioner som inte behandlas korrekt från början kan även leda till att hunden i slutändan drabbas av multiresistenta bakterier.

I bästa fall kan den externa otiten behandlas enbart med hjälp av koksaltlösning eller öronrens. Öronrens finns i många olika märken och varianter och är en vätska som löser upp vax och smuts och skapar en otrivsamt miljö för svamp och bakterier. Det finns

Allergisk öroninflammation, rodnad och varm öronlapp.

Akut öroninflammation, sekret från hörselgången.

även preparat som endast är vaxlösande, de är oftast inte tillräckliga. Prata med din veterinär så att du får rätt preparat från början. Håll om öronlappen med en hand och drag väldigt försiktigt uppåt så rätas hörselgången ut något. Hörselgångens tvära vinkel gör att öronsekret och smuts kan samlas i den innersta delen av örongången, tätt intill trumhinnan. Droppa vätskan i hörselgången och massera försiktigt vid öronbasen för att hjälpa till att fördela vätskan.

Ibland kan hunden även behöva örondroppar av något slag, ofta innehållande kortison för att minska svullnad och klåda i hörselgången. Vid allvarigare inflammationer kan hunden behöva både antibiotika, medel mot jästsvamp och smärtstillande preparat.

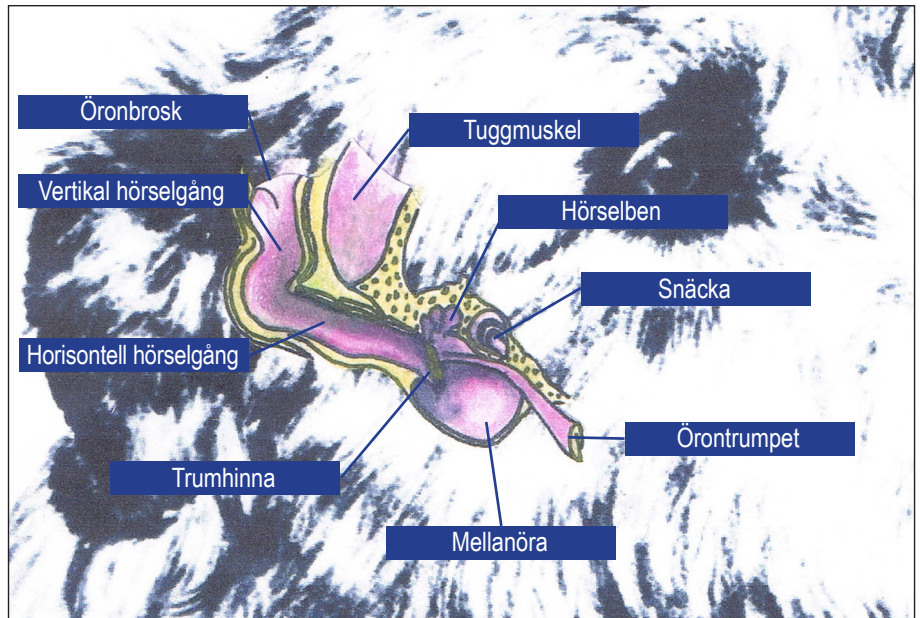
Är orsaken allergiskt betingad, är det bra om ursprunget utreds. Om hunden till exempel har en foderallergi bör dess utfodring ändras. I bästa fall kan problemet med kroniska öroninflammationer då lösas enbart genom att byta foder.

KOMPLIKATIONER

Om inflammationen får pågå under en längre tid utan behandling finns risk att örat drabbas av en stenosis, en förträngning av hörselgången så att ingen passage längre är möjlig. Enda boten är då ett omfattande kirurgiskt ingrepp.

Om en öroninfektion tar sig förbi trumhinnan in i mellanörat eller vidare kan hunden få symtom av neurologiskt slag med snett buret huvud, påverkan på ansiktets nerver och balansproblem. I värsta fall kan infektionen fortsätta in mot hjärna och hjärnhinnor, det är så klart ett väldigt allvarligt tillstånd. Ibland skakar hunden så mycket på sitt huvud på grund av klåda och irritation, att ett blodkärl i örat går sönder, då pratar vi om blodöra – othematom. Öronlappen blir svullen av blodutgjutningen som sitter mellan brosk och hud. Ibland räcker det att tömma ut blödningsen, ibland krävs ett lite större ingrepp då de olika lagren i öronlappen sys samman.

Om öroninflammationen inte behandlas korrekt finns det risk för bestående förändringar i hörselgången

Schematisk bild av hundens öra och dess placering i skallen.

och det kan utvecklas till en kronisk öroninflammation. Inflammationen kan göra hörselgången trängre, mängden sekretproducerande körtlar fler och det blir svårare att rengöra och behandla, den onda cirkeln har startat. Behandling och medicinering kan i vissa fall bli livslång.

FÖREBYGGA

Gör det till en vana att inspektera hundens öron ofta, kanske samtidigt med kloklippning, kamning eller tandborstning. Håll rent kring öronen. Växer det mycket päls vid ingången till hörselgången kan de plockas bort. Dra bort dem med ett snabbt ryck. Klipp inte – små avklippta pälsstrån kan komma längre ner i hörselgången och ge upphov till irritation.

Peta inte långt ner i örongången. Örontops eller bomull bör inte användas, de kan avge tunna fibrer som irriterar den känsliga huden. Använd istället vävda kompresser, de finns i storpack på apoteket för en billig peng. Undvik att få vatten eller schampo ner i öronen. Om det behövs, sätt i fetvadd innan tvätt.

Om hunden har benägenhet för att drabbas av öroninflammation kan natriumklorid eller vaxlösande öronrens användas i förebyggande syfte – rådgör gärna med din veterinär. Är det jästsvampsinfektioner som återkommer finns det surgörande preparat som gör miljön minde trivsamt.

Text: Anna Hedlund

Källor

www.hundsport.se
www.universitetsdjursjukhuset.se
www.veterinaren.nu
www.drabbadaky.com
www.dognews.se
www.vovve.net

Ordlista

Extern otit:

Inflammation i ytterörat

Mykotisk otit:

Öroninflammation orsakad av jästsvampar

Othematom:

Blodutgjutning i öronlappen

Otoskop:

Instrument för undersökning av ytterörats kanaler och trumhinna